

Finska Försvarsmakten från nedskärning till uppbyggnad

Hur har detta påverkat finska marinen?

Magnus Almqvist

Abstract

This bachelor's thesis analyses the transformation of the Finnish Armed Forces between 2004 and 2017. The aim is to answer the question of what the changes have been like and in what way these changes have affected the Finnish Navy. In the long run, could the changes affect the Swedish-Finnish defence cooperation?

The thesis is mainly based on the four defence policy reports published during the period. The reports have been affected by the increasingly positive security policy situation in the Baltic sea region from the end of the Cold War to the crisis in Georgia in 2008 and certainly from Russia's annexation of Crimea in 2014. To find out what has been behind the decisions made, I have used two of Allison's three different theories on this case.

The conclusions of this study indicating that the transformation of the Finnish Armed Forces is based mainly on globalisation and security policy assessments. Also, political priorities linked to the defence economy should not be excluded. Nor should Finland's growing interest in contributing to international crisis management operations be underestimated once the political decisions have been taken.

The future of the Finnish Navy looks bright, so does Swedish-Finnish defence cooperation.

Nyckelord: Försvarssamarbete, Försvarsbeslut, Finlands Försvarsmakt, Allison & Zelikow.

Antal ord:
9.984

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Problemformulering.....	2
1.3	Syfte och frågeställning.....	3
1.4	Avgränsningar.....	4
1.5	Tidigare forskning.....	4
2	Metod	5
2.1	Tillvägagångssätt.....	5
2.2	Källmaterial.....	6
2.2.1	Primärkällor.....	7
2.2.2	Sekundärkällor.....	7
3	Teori	8
3.1	Teorigrund.....	8
3.2	Modell 1 - Det rationella perspektivet.....	8
3.2.1	Operationalisering.....	9
3.3	Modell 3 - Det politiska perspektivet.....	10
3.3.1	Operationalisering.....	11
4	Analys och Diskussion	12
4.1	Finska statsrådets försvarsredogörelser.....	12
4.1.1	Tidigare strukturella förändringar som grund för denna studie.....	13
4.1.2	Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004.....	14
4.1.3	Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2009.....	16
4.1.4	Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2012.....	18
4.1.5	Sammanfattning av finska statsrådets försvarspolitiska redogörelse 2017.....	21
4.1.6	Visuell presentation av försvarsredogörelsernas påverkan på marinen.....	23
4.2	Analys och diskussion utifrån det rationella perspektivet.....	24
4.3	Analys och diskussion utifrån det politiska perspektivet.....	26

5	Resultat	28
5.1	Resultat utifrån använt perspektiv	28
5.1.1	Det rationella perspektivet	28
5.1.2	Det politiska perspektivet.....	29
5.2	Sammanfattande slutsatser och svar på forskningsfrågan	30
5.3	Fortsatt forskning	32
6	Referenser.....	33

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Sverige och Finland som grannländer, nordiska partners och sedan mitten av 1990-talet EU-medlemmar, har alltid haft en särskild relation till varandra. Det militära svensk-finska samarbetet har på olika sätt funnits där sedan nationerna frigjort sig och utropat sig självständiga. Länderna är alliansfria och deras strävan efter möjliga försvarssamarbeten är ömsesidiga. Båda har idag varandra som prioriterade samarbetspartners och bygger sin utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik på samarbete med andra. Det svensk-finska samarbetet är i dagsläget det mest intensifierade av de olika etablerade försvarssamarbeten som länderna har, men dock inte det enda. Att bägge nationerna ännu så länge är alliansfria har skapat en god grund för det försvarssamarbete som finns idag.

Efter kalla kriget har år av positiv utveckling av säkerhetsläget skett, men situationen förändrades i början av 2000-talet. Under senare år har ett försämrat säkerhetsläge uppstått och det har påverkat nationernas agerande i östersjöregionen. Ryska invasionen av Georgien 2008 överraskade de flesta och därefter kom flera händelser att påverka östersjöländernas uppfattning om omvärldsläget. Efter ryska annekteringen av Krim 2014 säkerställdes utan tvivel att det hade uppstått ett förändrat och försämrat omvärldsläge.

I Finlands senaste försvarsredogörelse 2017 konstaterar man att i östersjöområdet har de militära aktiviteterna ökat och området har fått en större militärstrategisk betydelse. Förvarningarna vid väpnade konflikter och tröskeln till att ta till våld som maktmedel har succesivt sänkts (Statsrådet 2017).

Efter år av nedrustning och nedskärningar har nu bägge nationerna som en reaktion på det säkerhetspolitiska läget förändrat sin försvarspolitik och har påbörjat en uppbyggnad och återtagning av det militära försvaret. Länderna har utvecklat sina försvarssamarbeten utan att för den skull släppa på sin alliansfrihet. Båda länderna är tydliga med att försvarssamarbeten förstärker försvarsförmågan under alla förhållanden. Det förbättrar förmågan att förebygga hot och främjar möjligheten att få stöd när kris uppstår.

Finland tillsammans med Sverige framhåller sitt engagemang inom Europeiska unionens försvarssamarbete, där man är en del av dess ömsesidiga solidaritetsförklaring.

Nato är också en viktig samarbetspartner för både Sverige och Finland. Bägge ser Nato som en aktör som främjar den transatlantiska och europeiska säkerheten och stabiliteten. Natos förmåga att sörja för försvaret av sina medlemsländer, i synnerhet då de baltiska länderna inverkar på regionen. Natos närvaro och verksamhet stabiliserar säkerhetsläget i Europa och särskilt i Östersjöområdet. Både Sverige och Finland utpekas också som Natos särskilda samarbetspartners, där man ibland illustrerar samarbetet som 30+2 nationer.

Finland förhåller sig öppet positiv till att med hänsyn till den säkerhetspolitiska miljöns förändringstakt ansöka om medlemskap i Nato om så krävs (Statsrådet 2017).

Det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) och samarbetet med USA är ytterligare två samarbeten som spelar en viktig roll för Sverige och Finland (Statsrådet 2017; Regeringen 2020). Utvecklingen av dessa går succesivt framåt. I bägge länderna finns en bred politisk enighet om att ytterligare fördjupa alla former av samarbeten.

Svensk-finska försvarssamarbetet som i stor utsträckning har utvecklats under 2010-talet, formaliserades först 2014 genom en handlingsplan för det framtida svensk-finska försvarssamarbetet (Regeringen 2016).

Nästa steg i utvecklingen av samarbetet var i samband med undertecknandet av det Memorandum of Understanding (MEU) som undertecknades i juni 2018, i syfte att konkretisera en gemensam politisk inriktning för nationernas samarbete på försvarsområdet (Regeringen 2018).

Bägge ländernas säkerhets- och försvarspolitik bygger på strävan efter närmast möjliga försvarssamarbete med det likaså militärt alliansfria grannlandet.

1.2 Problemformulering

Baserat på ovanstående bakgrundsbeskrivning och det faktum att försvarssamarbetet utvecklas mellan länderna, så är det rimligt att de förändringar som har skett och de förändringar som kommer att ske inom respektive försvarsmakt kommer att påverka samarbetet i olika riktningar.

Precis som den svenska har Finlands försvarsmakt erhållit utökade anslag de senaste åren. Detta tolkas av de flesta som en reaktion på det förändrade omvärldsläget, där framför allt Ryssland är den dimensionerande aktören.

De politiska styrningarna är mestadels långsiktiga i syfte att minimera pendelrörelserna och skapa bästa förutsättningar för att myndigheten skall nå uppsatta mål och kravställningar. Kraven grundar sig på analyser av det säkerhetspolitiska läget. Utöver detta sker kontinuerligt en form av intern växelverkan mellan förändringar materiellt, personellt och ekonomiskt, som myndigheten måste förhålla sig till. Olika stridskrafter kan komma att prioriteras olika över tiden.

Det kan ibland vara utmanande att förstå varför utvecklingen inom olika nationers försvarsmakter går i en viss riktning. Perioder av nedrustning följs av upprustning och dessa svängningar sker huvudsakligen i förhållande till nationens säkerhetspolitiska strategier. Därför ser jag det som motiverat och intressant att analysera de försvarsredogörelser som ligger till grund för de förändringar som har skett och därigenom också finna faktorer som påverkat tilldelningen av resurser och vad detta har inneburit för marinens utveckling.

I denna studie berörs flertalet försvarsredogörelser som har stakat ut vägen för den finska Försvarsmakten. Där i berörs materiellprojekt som på olika sätt har blivit påverkade av besluten. Hur dessa har kommit att påverka försvarets och marinens utveckling är ytterligare formuleringar som försöker besvaras.

Målsättningen med studien är att presentera hur försvarsredogörelserna har påverkat försvarsgrenarnas utveckling under perioden. Framför allt hur marinen har påverkats av detta och hur dessa faktorer i förlängningen kan komma att påverka det svensk-finska samarbetet.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att med ovanstående bakgrund och problemformulering undersöka hur den finska Försvarsmakten och finska marinen har utvecklats. Vilken ställning marinen har haft och om det skett några förändringar i förhållande till övriga försvarsgrenar. Hur har resursfördelningen mellan de olika försvarsgrenarna sett ut kopplat till Finlands försvarsredogörelser?

Går det att identifiera några tydliga tendenser under vald tidsperiod?

Resultatet kommer inte att vara en absolut sanning då använd teoretisk modell skapar olika förutsättningar till att dra slutsatser. Avsikten är att med vald teori skapa så god grund för mitt resonemang att det går att dra slutsatser och avslutningsvis finna faktorer som kan påverka det svensk-finska samarbetet.

Uppsatsen kommer vara både beskrivande och förklarande. Ansatsen är att det som beskrivs skall kopplas samman med analys och diskussion, för att skapa förutsättningar att besvara frågeställningen. Frågeställningen är samhällelig och vetenskaplig då frågeställningen inkluderar såväl varför som vilka (Esaiasson m.fl. 2017, s. 32-37).

Forskningsfrågan som skall besvaras i detta arbete är:

- *Hur har finska Försvarsmaktens utveckling sett ut och hur har den påverkat Marinen?*
- *Hur kan marinens utveckling komma att påverka det svensk-finska samarbetet?*

1.4 Avgränsningar

Detta arbete kommer avgränsa sig i tid mellan 2004 och 2017. Under denna period har Finland utgivit fyra försvarspolitiska redogörelser år 2004, 2009, 2012 och 2017).

Statsrådets försvarsredogörelse till riksdagen drar upp de försvarspolitiska riktlinjerna för hur den finska försvarsförmågan ska upprätthållas, utvecklas och användas (Statsrådet 2017). Försvarsredogörelserna arbetas fram med cirka 5års intervall. Avgränsningen till dessa årtal är gjord med hänsyn till utrymmet i denna uppsats och att de stora pendelrörelserna kopplat till det nuvarande säkerhetspolitiska läget har skett inom denna period, där besparingar och nedskärningar i början av 2000-talet övergår till förnyade satsningar och finansiering av strategiska materielprojekt.

1.5 Tidigare forskning

Det finns väl dokumenterade studier och forskning kopplat till försvarssamarbeten och de nordiska ländernas koppling till varandra. Det går också att finna en mängd skrivet material kring det svensk-finska samarbetet. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) är en aktör som har publicerat flera skrifter i detta ämne. Det är svårare att finna vad som är skrivet kring finska Försvarsmaktens utveckling under 2000-talet.

Exempel på tidigare forskning och studier inom detta ämne är:

- FOI studie: *Nordisk operativt försvarssamarbete – Nuläge och framtida utvecklingsmöjligheter* (FOI 2018). Denna studie fokuserar på åtgärder och verksamheter inom ramen för samarbetet som har potential att bidra till ökad operativ förmåga.
- FOI memo: *Svensk-finskt försvarssamarbete då och nu* (FOI 2021). Detta memo ger en kortfattad historisk tillbakablick och presenterar möjligheter och begränsningar för svensk-finskt samarbete och försvarspolitiska konsekvenser av samarbetet.
- *Svenskt försvarssamarbete. Varför Finland som fördjupad partner?* (Blomqvist, 2018). Denna uppsats kommer fram till slutsatsen att Sverige under rådande hotbild var tvunget att bygga upp sin nationella säkerhet tillsammans med andra. I detta fall blev det Finland och mycket talar för att det hade med ekonomi och avsaknaden av politiskt stöd för att gå med i NATO att göra.

2 Metod

2.1 Tillvägagångssätt

Ansatsen med denna uppsats har varit att bygga studien genom en fallstudie, där bakgrunden till finska statens beslut och dess försvarsmakts utveckling står i centrum. Min forskning utgår från en befintlig teori och jag genomför en empirisk undersökning där fallet står i centrum (Esaiasson m.fl. 2017, s.42, 89).

Med ansats menas att ambitionen kommer vara en strävan efter att med inhämtad kunskap finna faktorer som är empiriskt förankrade i texten. Detta innebär att jag skall försöka dra slutsatser som skall betraktas som giltiga om de kan förklaras logiskt och att de är sammanhängande med forskningsunderlaget. De behöver inte alla gånger till fullo stämma överens med sanningen (Thurén 2019, s. 50).

Inledningsvis genomförs en kvalitativ textanalys av insamlade data och med hjälp av Allison's förklaringsmodeller är avsikten att besvara frågeställningen i denna studie. Noggrann analys genomförs av den text som ryms inom den aktuella kontexten. Kvalitativa undersökningar syftar till att systematiserat inhämta, analysera och på ett vetenskapligt sätt komma fram till slutsatser på ett teoretiskt sätt. Att lyfta fram innehållet och finna faktorer som kan skapa begriplighet blir nyckeln (Esaiasson m.fl. 2017, s. 211-213).

Målsättningen och syftet med dessa metoder är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för mig att med inhämtade dokument och texter (empiri) skapa så rättvisa resultat som möjligt.

För att skapa en god validitet kommer avgränsningar att nyttjas. Det är viktigt att det som undersöks verkligen bär mot målet (Thurén 2019, s. 50). Tiden och ramar för uppsatsens utformning är begränsande och därför av vikt att fokus i arbetet styrs i rätt riktning.

Därefter ligger textanalysen till grund för uppsatsens operationalisering. Där analyserade data med hjälp av teorin skall skapa goda förutsättningar för att identifierade faktorer sedan bidrar till hållbara resonemang kopplat till frågeställningen (Esaiasson m.fl. 2017, s.56). Här avser jag använda mig av Allison's förklaringsmodeller (Allison & Zelikow 1999). Som tidigare nämnts kommer en operationalisering genomföras för att kunna sätta in insamlade data ihop med förklaringsmodellerna i ett sammanhang och sedan nyttjas i uppsatsen på ett trovärdigt och mätbart sätt.

För denna studie har jag valt att använda mig av den första och tredje analysmodellen (Model I & III) det *rationella perspektivet* och det *politiska perspektivet*, som beskrivs ytterligare i kapitel 3. Genom en analys med stöd utifrån dessa förklaringsmodeller

kommer de bakomliggande drivkrafterna identifieras till den finska Försvarsmaktens förändringar och de politiska beslut som fattats inför de olika försvarsbesluten. De två utvalda förklaringsmodellerna kommer beskrivas i syfte att skapa en god förståelse för läsaren.

Slutligen avser jag genom analys och diskussion av underlaget presentera svar på frågeställningen, samt identifierade faktorer som kan komma att påverka följdfrågan: *Hur kan marinens utveckling komma att påverka det svensk-finska samarbetet?*

2.2 Källmaterial

Målsättningen vid källhantering inom ramen för denna uppsats är att granska empirin utifrån de i *Metodpraktikan* beskrivna fyra källkritiska kriterierna: Äkthet, Oberoende, Samtidighet och Tendens (Esaiasson m.fl. 2017, s. 288).

Källorna är i huvudsak utgivna av staten och underställda myndigheter. De berör främst finska försvaret och marinen, därför bedöms äkthet, oberoende och samtidighet som uppfyllda kriterier. Med hänsyn till utgivaren av dessa dokument kan man redan från början förvänta sig en hög trovärdighet. Det finns ingen direkt anledning att misstro de dokument som kommer analyseras.

Kriteriet äkthet bedöms som nämnts tidigare uppfyllt med tanke på att studien bygger på dokument utgivna av staten och dess myndigheter.

Detsamma gäller för kriterierna oberoende och samtidighet. De källor som används bedöms som oberoende i sin natur, så som de är framtagna och kopplat till vem som är utgivaren. Inte heller samtidigheten blir direkt något problem då de flesta försvarspolitiska besluten skapas av underlag från rapporter som tas fram i nära relation till fastställandet av huvuddokumentet, som därefter gäller under en tidsbegränsad period eller omarbetas vid förändringar av omvärldsläget. Denna typ av dokument skapar därmed goda förutsättningar för att uppfylla kriteriet samtidighet.

Det är sannolikt att de dokument och rapporter som analyseras i denna studie är skrivna med bakgrund av politiska kompromisser. Det behöver därför nödvändigtvis inte vara så att underlagen alltid kommer att överensstämma med vad som där och då uppfattades som syftet med det som skrevs. Det finns en risk att viss tendens i form av politiska agendor ligger bakom fattade beslut.

Detta är något som man får förhålla sig till under sin studie, men i grunden är det fastställda dokumentet det intressanta. Det är de fattade besluten som blir verklighet och påverkar i vilken riktning myndigheten skall utvecklas.

Att de flesta källorna är hämtade från Finland kan i vissa fall skapa svårigheter och försvåra förmågan att bedöma tendensen. Det är eftersträvansvärt att alltid försöka göra en tendensbedömning för att säkerställa trovärdigheten från aktuell källa (Esaiasson m.fl. 2017 s.295).

Källor som hämtas från Finland kan generellt försvåra granskningen av empirin utifrån Esaiassons fyra kriterier. Språkskillnader och författarens förförståelse för Finlands politiska styrning av myndigheter kan komma att påverka analys och bedömningen av

trovärdiga utgivare. Men som beskrivet ovan. De dokument som är utgivna från statliga aktörer bedöms som trovärdiga och kommer analyseras på samma sätt oavsett om de är utgivna från Sverige eller Finland.

I de fall där referenser hänvisar till tidigare dokument kommer dessa att försöka följas för att stärka dokumentens och källornas tillförlitlighet.

Ytterligare en sak som kan påverka inhämtningen av källmaterial är att sekretessklassificeringen gällande försvarsplanering generellt är högre i Finland än i Sverige. Detta försvårar analys av de rapporter och underlag som ligger till grund för de utgivna försvarsredogörelser som finns. Likaså sker de flesta försvarspolitiska debatterna utanför det offentliga rummet (Hägglom, 2021).

2.2.1 Primärkällor

I huvudsak kommer jag att använda mig av offentlig information som hämtas från berörda myndigheter, detta i form av dokument som ligger till grund för de beslut och styrningar som finska Försvarsmakten har att förhålla sig till. I den mån det finns tillgängliga myndighetsutredningar och rapporter att ta ställning till kommer dessa också att tas omhand vid faktainsamlingen.

2.2.2 Sekundärkällor

Som sekundärkällor kommer tidskrifter och böcker att användas där så jag finner det lämpligt, för att finna stöd och underbygga mitt resonemang.

3 Teori

3.1 Teorigrund

Vald teori för genomförandet av uppsatsen kommer från boken *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*, (Allison & Zelikow 1999). I boken presenteras tre förklaringsmodeller som användes vid analysen av vad som hände på amerikansk respektive sovjetisk sida under kubakrisen 1962. 1999 reviderade Allison boken med hjälp av Philip Zelikow, där vissa av exemplen uppdaterades och tidigare identifierade svagheter förbättrades. Dessutom fanns mer information tillgänglig än vid utgivandet av den första utgåvan och detta har också bidragit till en mer utvecklad presentation av analysmodellerna.

Allisons teori kommer i denna studie att användas för att ta reda på vilka bakomliggande faktorer som påverkat de politiska besluten inför utgivandet av fyra försvarsredogörelserna mellan år 2004 och 2017. De teoretiska modellerna kommer också stödja studien av finska Försvarsmaktens och marinens utveckling under samma tidsperiod.

Enligt författarna krävs mer än att bara beskriva det som har skett, utan man måste identifiera vad som var avgörande till varför just beslutet togs. De tre olika modellerna som berörs är: *The Rational Actor (Model I)*, *Organizational Behavior (Model II)* och *Governmental Politics (Model III)* (Allison & Zelikow 1999).

I syfte att anpassa förklaringsmodellerna till denna studie har en omskrivning av modellernas rubriker skett:

- Model I – *Rational Actor*, **benämns det rationella perspektivet**
- Model II – *Organizational Behavior*, **benämns som myndighetsperspektivet**
- Model III – *Governmental Politics*, **benämns det politiska perspektivet**

Valda modeller kommer även att operationaliseras i den mån det krävs för att kunna applicera teorin i denna uppsats.

3.2 Modell 1 - Det rationella perspektivet

Den första modellen är enligt Allison ett verktyg för att analysera staten som aktör (Allison & Zelikow 1999, s.4). Det handlar om att aktören handlar rationellt. Staten i

detta fall väger samman de ingångsvärden och målsättningar som finns tillgängliga och använder sig av dessa för att fatta sina beslut. För att detta skall vara ett sätt som fungerar väl ut måste man se staten som en enad vilja. Detta kan innebära vissa svårigheter, då det i verkligheten rör sig om politiska viljor som drar åt olika håll och till slut måste enas kring ett beslut.

Kopplat till det rationella perspektivet nämner Allison fyra grundläggande begrepp som påverka det rationella beslutsfattandet, Målsättningar, alternativ, konsekvenser och beslut (Allison & Zelikow 1999, s.18).

Målsättningarna driver beslutsprocessen framåt och driver beslutsfattaren att vidta de åtgärder som krävs för att på bästa och effektivaste sätt uppnå sina mål. De olika alternativen som kommer i beslutsfattarens väg, vägs mot varandra och identifierade positiva och negativa konsekvenser analyseras för att skapa bästa möjliga beslutsunderlag innan beslutet skall fattas.

I denna studie är det Finland och dess regering som står för det rationella perspektivet (Allison & Zelikow 1999, s.13-54). Det är staten som fattar försvarsbeslutet som i sin tur driver på utvecklingen och påverkar sina myndigheter, i detta fall Finlands Försvarsmakt. Det är staterna som skapar förutsättningar och tillhandahåller de resurser som myndigheterna sedan skall förhålla sig till för att uppfylla de mål och krav som ställs på dem. Kopplat till det som skrivits ovan använder sig Allison av fem frågeställningar för att identifiera vad som ligger bakom de beslut som tagits inom ramen för det rationella perspektivet (Allison & Zelikow 1999, s.389-390):

- Vilka omständigheter upplever staten som hot och möjligheter?
- Vad är statens målsättningar?
- Vilka alternativ finns för att hantera situationen?
- Vilka strategiska fördelar respektive nackdelar finns för de olika alternativen?
- Vilket alternativ är mest gynnsamt under de rådande omständigheterna?

Ett identifierat område som kan skapa bekymmer när man analyserar detta perspektiv är att teorin fungerar bäst om det är en homogen aktör med en vilja. I detta fall med ett bakomliggande politiskt spel kan det vara svårt att identifiera vilka de direkta incitamenten har varit inför ett beslut. Beroende på vilken politisk åskådning beslutsfattarna representerar kan svaren på ovanstående frågeställningar skilja sig åt.

Det rationella perspektivet representeras i denna studie i form av de politiska beslut som har tagits och de styrningar i form av försvarsbeslut som myndigheten har att förhålla sig till.

3.2.1 Operationalisering

För att skapa bästa förutsättningar att analysera det rationella perspektivet operationaliseras här Allison's fem frågeställningar i syfte att passa studien. Frågeställningarna avser rikta sig mot den politiska nivån där de försvarspolitiska besluten är tagna.

- Vilka omständigheter har staten upplevt som hot och eventuella möjligheter inför försvarsbesluten?
- Vad har varit statens grundläggande målsättningar med besluten?
- Har det funnits olika alternativ inför de beslut som har tagits?
- Har det funnits några strategiska fördelar respektive nackdelar med de olika alternativen?
- Vilket alternativ har varit det mest gynnsamma under de omständigheter som låtit råda inför besluten?

3.3 Modell 3 - Det politiska perspektivet

Allisons tredje modell används vid analysen av det som sker inom staten eller exempelvis vid annan myndighet inom ramen för beslutsprocessen. Enligt Allison är det flera aktörer som påverkar varandra i olika riktningar. Det kan finnas variationer av händelser och meningsskiljaktigheter som ligger bakom ett visst beslut. Inom politiken sker en form av maktkamp genom skapande av allianser, förhandlingar och politiskt spel för att deltagande aktörer skall försöka lyckas uppnå sina politiska mål och viljor. Inom myndigheten sker en kamp som kan liknas vid det som sker inom politiken, men den är inte lika tydlig. Det kan vara svårt att identifiera de direkta orsakerna till vägvalen. Myndigheten formar mer sina beslut kopplat till rutinmässig verksamhet och interna intressen för att på det sättet uppnå de enligt dem prioriterade målsättningarna. (Allison & Zelikow 1999, s. 255-263).

De olika aktörerna kan i dessa processer ha olika agendor och inom dessa maktkamper blir oftast slutresultatet en kompromiss för att aktörerna skall ha möjligheten att ta sig vidare mot slutpunkten som mynnar ut i ett beslut. Beroende på relationen mellan aktörerna vid förhandlingstillfället, eller om det uppstått konflikter under processen, kan detta leda beslutsfattandet i två riktningar. Antingen till enklare samarbete där parterna når konsensus, eller till mer komplicerade relationer som kan försvåra hanterandet av beslutsprocessen. Det handlar om att framgångsrikt manövrera mot målet med fokus på att uppfylla egna målsättningar kopplat till sin agenda.

När väl det slutgiltiga beslutet fattas kan det inom denna process vara så att slutresultatet avviker något från den ursprungliga målsättningen. Därför är det intressant att med hjälp av denna modell ta reda på vilka aktörer som varit inblandade och vilket inflytande de haft, samt vilka faktorer som påverkat beslutsfattandet.

Även till denna modell presenterar Allison frågeställningar som kan användas vid analys av det politiska perspektivet (Allison & Zelikow 1999, s. 390):

- Vilka aktörer var inblandade i beslutsprocessen?
- Vilka faktorer påverkade aktörernas uppfattning vid beslutsfattandet?
- Vilket inflytande hade respektive aktör på beslutet?
- Vilka forum användes vid beslutsfattandet?

3.3.1 Operationalisering

För att skapa bästa förutsättningar att analysera det politiska perspektivet operationaliseras här Allison's fyra frågeställningar i syfte att passa studien. Frågeställningarna avser rikta sig mot den politiska nivån där de försvarspolitiska besluten är tagna.

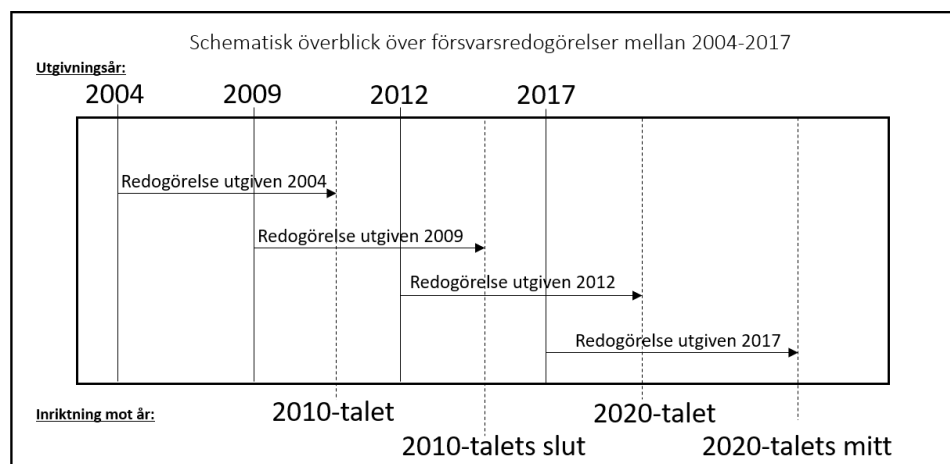
- Vilka aktörer har varit mest inblandade och drivande i försvarsbeslutsprocessen?
- Vilka faktorer påverkade beslutsfattarna mest inför försvarsbesluten?
- Vilket inflytande hade de olika aktörerna på det tagna försvarsbeslutet?
- Vilka forum har funnits tillgängliga att använda inför försvarsbesluten?

4 Analys och Diskussion

4.1 Finska statsrådets försvarsredogörelser

Uppsatsens analys grundar sig till största delen på de försvarsredogörelser som utges av det finska statsrådet. En djupare analys har genomförts av fyra redogörelser mellan 2004 och 2017. Nedan i Figur 1 redovisas dessa översiktligt och där kan man utläsa när respektive redogörelse har utgivits samt mot vilken tidsperiod riktlinjerna avser gälla. Vanligtvis ges en förnyad redogörelse ut var femte år, men vid behov kan de även ges ut med kortare respektive längre intervall.

Figur 1:

En schematisk överblick över utgivningsår och tänkt giltighetstid för utgivna redogörelser. (Statsrådet 2004; 2009; 2012; 2017).

”Redogörelsen drar upp de försvarspolitiska riktlinjerna för hur den finska försvarsförmågan ska upprätthållas, utvecklas och användas. Genom försvarsredogörelsen och verkställandet av den tryggas Finlands försvarsförmåga i en föränderlig säkerhetssituation, skapas förutsättningar för att upprätthålla ett trovärdigt försvarssystem som täcker hela landet, dras riktlinjer upp för genomförande av strategiska kapacitetsprojekt, förbättras Försvarsmaktens beredskap och styrs fördjupandet av försvarssamarbetet samt utvecklandet av den nationella lagstiftningen.” (Försvarsministeriet 2020).

I dessa redogörelser är målsättningen att uppnå en situation där så stor politisk enighet och samförstånd finns gällande den finska säkerhets- och försvarspolitiken och med denna uttalade enighet erhålls också medborgarnas stöd.

4.1.1 Tidigare strukturella förändringar som grund för denna studie

För att skapa en bättre förståelse för var finska Försvarsmakten befann sig när denna studie tar vid, presenteras inledningsvis här kortfattat de storheter i tidigare strukturförändringar som gjorts och som påbörjades 1997 och sträcker sig fram till försvarsredogörelsen 2004.

Sammanfattningsvis går att läsa i statsrådets redogörelse till riksdagen 13.6.2001 (Statsrådet 2001) att finska Försvarsmakten från 1997 i sin helhet skulle rationaliseras och resurserna inriktas mot prioriterade områden. Där nationella försvaret fanns med, men den stora förändringen fokuserades på att skapa interoperabilitet via arméns beredskapsförband. EU-samarbetet får ökat fokus och den säkerhetspolitiska omgivningen bedöms genomgå en stabilitetsutveckling. En trovärdig försvarsförmåga skulle skapas med begränsade ekonomiska medel. Maximala personalstyrkan i krigstid var 530 000 personer 1997 och skulle rationaliseras ner mot 490 000 inom perioden och med slutliga målet på 350 000 personer mot år 2010.

Prioriterad försvarsgren var armén. Armébrigaderna skulle utveckla sina beredskapsförband och minska dessa från 27st till 22st. Fokus låg på att utveckla förbandens krishanteringsförmåga och denna skulle även skulle tjäna det nationella försvaret. Dessa inriktningar låg väl i linje med säkerhetspolitiken vid den här tiden, EU-samarbetet och internationell krishantering var prioriterat.

Flygvapnet fokuserade under denna period på att vidmakthålla och underhålla tillgänglig jaktplansmateriel och prestanda.

Marinens utveckling inleds med stöd av den beställningsfullmakt som inriktar sig mot projektet Flottilj-2000. Utmärkande för detta projekt var utvecklingen av svävarfarkosterna i T-2000-klassen med stor snabbhet, god rörlighet och förmågan till mångsidig vapenlast. Flottilj-2000 skulle vid den här tidpunkten skapa helt nya förutsättningar för marinen att uppträda dolt i skärgården och förnyade möjligheter att röra sig i skärgården skulle skapas tack vare svävarnas unika förmågor, jämfört med de begränsningar som finns hos klassiska fartygsskrov med generellt större djupgående. Marinens rörliga och fasta kustartilleritrupper läggs ner och de organiseras in i en ny slimmad Marinorganisation.

Under denna period initierades ett utredningsarbete som skulle behandla det förnyade territoriella försvarssystemet och presenteras i försvarsredogörelsen 2004.

1997 uppgick försvarsbudgeten till omkring 1,7Mdr Euro (SIPRI), ca 1,5% av Finlands BNP (Globalis) och år 2001 var den nere på omkring 1,6Mdr Euro (SIRPI) 1,1% av BNP (Globalis).

4.1.2 Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004

Finska statsrådets redogörelse till riksdagen 24 september 2004 (Statsrådet 2004) bygger på en fortsättning av de beslutade strukturförändringar som påbörjades redan 1997. Redogörelsen styr finska Försvarsmaktens utveckling mot 2010-talets försvar.

Stabiliteten i Finlands närområde bedöms vid den här tiden ha förstärkts sedan föregående redogörelse år 2001. Den pågående globaliseringen påverkar nationens inre och yttre säkerhet positivt. Säkerhetshoten bedöms finnas på den internationella arenan och dessa utmaningar möter man bäst genom ökat fokus på bi- och multilaterala samarbeten. Finland anser att fred och säkerhet byggs genom internationellt samarbete och detta ställa högre krav på Försvarsmaktens organisation under förändringsarbetet. De nedärvda strukturerna från kalla kriget ifrågasätts och Försvarsmakten står inför många kommande utmaningar.

Det diskuteras kring vilken typ av säkerhet det moderna samhället är i behov av. Andra verktyg än de traditionella nationella militära verktygen nämns för att bygga säkerhet. Effektiva internationella samarbeten nämns i syfte att motverka de ”nya” hoten. Efter terroristattacker i september 2001 har bekämpningen av terrorism varit den dominerade faktorn i världen och Finland ser sig vid denna tidpunkt som en bidragande aktör genom sitt ansvarstagande inom Europeiska unionen. I linje med den allmänna militära utvecklingen i Europa, förskjuts tyngdpunkten också i Finland, där utvecklingen går mot förmågor som lämpar sig för snabba insatser och krishantering.

Under denna tid är PfP-samarbetet referensramen för Finlands samarbete med Nato och samarbetet mellan Ryssland, EU och Nato bedöms ha goda utvecklingsmöjligheter. En god relation finns mellan de nordiska länderna, men vid denna tidpunkt finns inga tydliga samarbetsavtal mellan Sverige och Finland. Det är fortfarande fokus på Europeiska unionens säkerhetsarbete.

De krigstida truppernas nedskärning realiseras efter föregående redogörelser presenterade målsättningar. Trupperna minskas nu till 350 000 personer, dessa indelas i territoriella trupper och operativa styrkor. Målsättningen är att de

operativa trupperna hos armén sätts i beredskap från år 2008 och fokus i utvecklingen ligger på eldkraft och rörlighet.

Försvarsbudgeten per år under redogörelseperioden låg inledningsvis på drygt 2,3Mdr Euro för att öka till ca 2,8Mdr Euro i slutet av perioden (SIRPI) motsvarande 1,5% till 1,6% av landets BNP (Globalis).

Armén är vid denna tidpunkt fortsatt prioriterad med fokus på utveckling av operativa beredskapsförband att sätta in vid krishantering. Armén har den absolut största budgetposten under denna period och erhåller drygt 50% av det totala försvarsanslaget (Statens budget 1).

Målsättningen för armén under kommande inriktningsperiod var att minska krigstida styrkan med ca 60 000 man och återstoden omkring ca 285 000 man skulle anpassas till det man kallar 2010-talets försvarssystem. De tidigare minskade brigaderna skulle fortsatt minskas från tidigare beslut om 22st till ca 15st.

Flygvapnet berörs inte så mycket under denna redogörelseperiod, de bibehåller under perioden sin krigstida numerär om ca 35 000 man. Fokus ligger fortsatt på utvecklande av jaktförsvaret och prestationsförmågan hos jaktflygsmaterielen. Även internationell samverkansförmåga är något som skall utvecklas under perioden.

Marinen fortsätter under denna period med de klassiska uppgifterna; skapa sjölägesbild, övervaka den territoriella integriteten, avvärja kränkningar, skydda sjöförbindelserna och avvärja anfall till sjöss.

Denna försvarsredogörelse påverkar marinen i hög grad. Personalstyrkan skall i det närmaste halveras från ca 55 000 man till ca 30 000 man. I slutet av perioden kommer robotbåtar och minsvepare att nå slutet på sin operativa livslängd. För att utveckla marinens försvarsförmåga nämns anskaffning av ersättare till robotbåtarna genom projektet Flottilj-2000 (Statens budget 1), där målsättningen var att projektet skulle vara operativ före slutet av år 2009. Dock råder det vid tillfället stor osäkerhet kring om detta projekt taktar med marinens och Försvarsmaktens förändrade förutsättningar.

Som ersättare till de gamla minsveparna planeras för en utveckling av en ny minjaksflottilj. Utrustandet av de rörliga kustförbanden fortgår och på sikt skall dessa ersätta det fasta kustförsvaret. Nylands brigad överlever denna reformering tack vare språklagen som skall säkerställa svenskspråkig beväringutbildning (YLE).

Genom att granska procentfördelningen av materielanskaffningarna vid denna tidpunkt kan man se att de avspeglar statens prioriteringar som redovisats ovan. Armén erhåller ca 40% av hela materielanskaffningsbudgeten, Flygvapnet erhåller ca 10% och Marinen som vid tillfället prioriteras lägst erhåller enbart ca 5% (Statsrådet 2004).

4.1.3 Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2009

Finska statsrådets redogörelse till riksdagen 5 februari 2009 (Statsrådet 2009) är en uppföljning av de redogörelser som har upprättats tidigare år. Denna utgåva sträcker sig till slutet av 2010-talet. Det är fortsatt fokus på internationell krishantering och i redogörelsen går att läsa att ”Största delen av de säkerhetsshot som återspeglar sig i västerländerna uppkommer i ett område som sträcker sig från Nordafrika via Mellanöstern och Centralasien till sydöstra Asien” (Statsrådet 2009, s. 14).

Väpnade konflikter mellan stater i Europa nämns som möjliga och det återkopplas till de konflikter som tidigare skett bland annat på Balkan. Analysen understöds också av det som hände under framtagandet av denna redogörelse. År 2008, då konflikten mellan Georgien och Ryssland bröt ut och där det fanns en allvarlig risk för eskalering. Ryssland visade att landets armé, marin och flygvapen hade operativ beredskap och kapacitet att snabbt inleda en militär operation.

Trots kriget i Georgien, så tar statsrådet inte mycket hänsyn till detta i 2009 års redogörelse, dock konstateras att gränsen mellan krig och fred blir diffusare. Finland fokuserar fortsatt på att utveckla det europeiska samarbetet och relationen med Nato. Man anser att EU:s och Natos betydelse som verkställare av krishantering ökar, samt förstärker det internationella samfundets förmåga att ingripa i kriser. Utvidgningen av Europeiska unionen och Nato samt den politiska och ekonomiska förändringen i Ryssland har stabiliserat förhållandena i Finlands närområden. Nato anses vara den mest betydande organisationen inom det militära säkerhetsarbetet och Finland upprätthåller möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato.

Finlands fokus på att utvidga den europeiska integrationen fortsätter och efter undertecknandet av Lissabonfördraget i europaparlamentet år 2007 (Europaparlamentet) godkänns det av Finlands regering i juni 2008. Detta omnämns i försvarsredogörelsen och man bedömer att detta kommer spela en betydande roll för unionens säkerhetspolitik framöver. Dock ratificerades inte fördraget av alla medlemsstater förrän år 2009.

Vid denna tidpunkt har det nordiska samarbetet intensifierats gällande utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Grunden till det nordiska samarbetet syftar främst till att finna kostnadsbesparingar och ökad effektivitet. Samtidigt som man samlar de sedan tidigare etablerade samarbetsprojekten inom samma struktur. 4 november 2009 undertecknade de nordiska länderna ett Memorandum of Understanding inom ramen för *Nordic Defence Cooperation NORDEFECO*, (Nordefco). Sverige som enskild samarbetspartner omnämns inte i denna redogörelse.

Omnämmande av Ryssland som samarbetsparter i tidigare redogörelser skiftar något i denna redogörelse. Ryssland bedöms åter sträva efter att återta sin ställning som stormakt. Den samlande bedömningen är att Ryssland är berett att använda militära medel för att främja sina intressen också utanför sina gränser, vilket krisen i Georgien i augusti 2008 påvisade. Dock ser man fortsatt framtida samarbetsmöjligheter med Ryssland, både ur ett nationellt och europeiskt perspektiv. Finland redovisar vid denna tidpunkt att man utvecklar sina relationer till Ryssland både bilateralt och som medlem av Europeiska unionen. Dialogen är viktig och bör spegla parternas ömsesidiga beroende.

Finska Försvarsmaktens utgångsläge vid denna redogörelse liknar den vid föregående redogörelse. Fokus ligger på att med begränsad ekonomi styra om invasionsförsvaret till att utveckla kompetens och materiell för de nya snabbinsatsstyrkorna. Insatserna bedöms framöver genomföras på geografiskt mer avlägsna platser än tidigare, vilket medför en betydande kostnadsökning.

Inför denna period bedöms inga militära påtryckningar eller användning av maktmedel riktas mot Finland.

Främsta uppgiften är dock fortfarande att försvara nationen och utmaningarna ligger i att kombinera nationellt försvar med att utveckla förband för internationell krishantering.

Resurserna börjar vid den här tidpunkten bli knappa inom försvaret. Materielen är generellt föråldrad och skall helst fungera både nationellt som internationellt. Det redogörs särskilt för att arméns snabbt åldrande materiel kommer behöva omsättas i mitten av 2010-talet.

Antalet krigstida trupper fortsätter från föregående redogörelse att minska. I slutet av redogörelseperioden skall den totala krigstida styrkan vara ca 350 000 man.

Försvarsbudgeten per år för redogörelseperioden låg på ca 2,8-3 Mdr Euro (SIRPI) motsvarande 1,6% av landets BNP (Globalis).

Armén är fortsatt den dimensionerande försvarsgrenen där störst förändring sker. Kapaciteten ligger fokuserad på sedan tidigare prioriterade armékårens operativa trupper med rörlig eldkraft. Det redogörs också tydligt att de tidigare så strategiska infanteriminorna skall skrotas senast år 2016. Under perioden mot 2010-talet skall 2st jägarbrigader läggas ned och de 6st befintliga regionala brigaderna omvandlas till 5st stridsgrupper.

Flygvapnet berörs likt förra redogörelsen inte så mycket personellt, men prioriteringen har svängt och tyngdpunkten under denna period ligger vid att modernisera luftvärnet i huvudstadsregionen. Flygvapnet skall även upprätthålla och utveckla förmågan att skydda handlingsområden som är centralt utpekade vid

försvarandet av Finland och därmed fortsatt incitament för att upprätthålla jaktförsvaret.

Marinens utvecklingstygndpunkt ligger på tryggheten av sjöförbindelserna. Sjöförsvarets avvärjningsförmåga upprätthålls genom en fortsatt övergång från fasta till rörliga system som initierades under föregående redogörelseperiod. Även minjaktsförmågan bibehålls och målsättningen är att en ny minjaktsflottilj står klar år 2012. Marinens 3st minjaktsflottiljer minskas till 2st och 3st minjaktsfartyg minskas till 2st mot 2010-talet.

Flottilj-2000 skulle vid denna tidpunkt vara levererad till finska Försvarsmakten. I mars 2003 i samband med förarbetet till 2004 års försvarsredogörelse beslutade man att lägga projektet i malpåse. Detta beslut fattades med bakgrund till de försvarsreformer som påbörjats redan i mitten av 1990-talet. Marinen hade erhållit nya prioriterade uppgifter och där föll inte detta materielprojekt väl ut. De nya uppgifterna för marinen som innebar mer fokus på skydd av sjöfarten och utveckling av övervakningsförmågan ersatte den tidigare huvuduppgiften ytavvärjningsförmåga. Projekt Flottilj-2000 var designat för de tidigare uppgifterna och nu var fokus ett helt annat. I stället förskjuts investeringarna till nyanskaffning av fler robotbåtar och en större satsning på redan planerade renoveringar av minfartygen i Hämeenmaa-klassen och den blivande minröjningsflottiljen (Finska riksdagen 2003).

De politiska prioriteringarna följer föregående redogörelse och där kan man utläsa att arméns övertag i anslagen procentuellt halveras under denna redogörelseperiod från 40% till ca 20%.

Flygvapnet som prioriterats högre med hänsyn till utvecklingen av luftvärnet ökar från 10% till ca 30%. Utöver detta fördelas ytterligare ca 20% kopplat till uppdateringar av flygplansparken och transportförmågan. marinens del ökar från ca 5% till 10% (Statsrådet 2004; Statsrådet 2009).

4.1.4 Sammanfattning av finska statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2012

Finska statsrådets redogörelse utgavs till riksdagen 20 december 2012 (Statsrådet 2012). Likt tidigare redogörelser är syftet i synnerhet att behandla Finlands säkerhetspolitiska riktlinjer, utvecklandet av försvaret, samt behandla de storheter där det skett större förändringar efter 2009 års redogörelse. Denna utgåva sträcker sig till 2020-talet.

I och med den fortsatta globaliseringen bedömer Finland att det ömsesidiga beroendet mellan stater är en positiv faktor. Vid denna tidpunkt fortsätter Finland med sitt starka engagemang för det europeiska och internationella samarbetet. De deltar aktivt i utvecklandet av Europeiska unionens säkerhets- och försvarspolitik,

partnerskapet med Nato, det nordiska samarbetet och den internationella krishanteringen.

Ryssland presenteras i denna redogörelse som Finlands största handelspartner och det genomförs omfattande utbyten med en fungerande politisk dialog. Det ligger i Finlands intresse att Ryssland integreras i den allmäneuropeiska utvecklingen, det internationella samarbetet och världsekonominns strukturer. För Finland är ett gott samarbete mellan EU och Ryssland ett viktigt mål.

Nordefco etableras ordentligt under denna period och nordiska samarbetet prioriteras allt högre. Samarbetet bedöms främja Finlands ställning som internationell aktör och förmågeutvecklingen mellan länderna bedöms på sikt skapa kostnadseffektivitet. Ställningen till Nato är oförändrad sedan tidigare redogörelser och Nato ses fortfarande som hörnstenen som främjar säkerheten och stabiliteten i Europa, därför förordar man ett aktivt deltagande i partnerskapspolitiken. Sedan 2011 har dock särställningen som medlem i Natos PfP-program upphävts och alla partnerländer har nu likvärdig ställning gentemot Nato. Finland bevarar möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato.

I 2012 års redogörelse bedömer Finland sin säkerhetsmiljö som stabil (Statsrådet 2012). Hotet om militära maktmedel är litet, men risken skall inte uteslutas. Inställningen är fortfarande att det internationella försvarspolitiska samarbetet och deltagandet i militär krishantering stärker Finlands försvarsförmåga. Övertygelsen är tydlig, internationellt samarbete bidrar till att Finland får politiskt stöd och militär hjälp om resurserna visar sig vara otillräckliga.

Som ett resultat av 2008 års finanskris, presenteras i 2012 års redogörelse en reform som sträcker sig mot utgången av år 2015. De föregående två decennierna har innehållit förnyelser av organisationen och med den nu beskrivna statsekonomiska utmanande situationen har en reform varit på gång inom finska Försvarsmakten. Försvarsförmågan skall upprätthållas i relation till den säkerhetspolitiska omgivningen och utvecklingen enligt 2009 års redogörelse kommer inte att genomföras enligt tidigare plan. Det redovisas att det råder obalans mellan presenterat måltillstånd och de befintliga resurser som finns tillgängliga för att driva försvarets utveckling framåt mot 2020-talet. Huvuddelen av det nedskurna anslaget inriktas på upprätthållande av befintliga kapaciteter och den dagliga verksamheten. Kostnaderna för försvaret medför nedskärningar och långsammare tillväxt är att vänta. Utan nyanskaffningar föråldras försvarsresurserna och bortom 2020-talet drabbas samtliga försvarsgrenar.

Reformen är dock en förutsättning för att upprätthålla försvarsförmågan. Alla nyckelkapaciteter måste bibehållas då Finland inte hör till någon militärallians. Förpliktelserna att spara, som ingår i rambesluten för åren 2012-2014, har påskyndat reformen. Redogörelsen beskriver att finska Försvarsmakten blir tvungen att skära betydligt i verksamheten samt i materielanskaffningarna. Centrala mål för reformen är att återställa utbildnings- och övningsverksamheten

på den nivå som utbildningskraven förutsätter samt att trygga nödvändiga materielanskaffningar. Den krigstida personalstyrkan minskas med ca 35%, personalen i fredstid minskas med 10% och antalet truppförband som genomför utbildning minskas med ca 40%.

Målsättningen är att den krigstida personalstyrkan år 2015 skall minskas från tidigare ca 350 000 man till 230 000 man. Den kvantitativa truppstyrkan försöker man kompensera med alltmer prestationsdugliga trupper och vapensystem. Finland redogör för en förändrad karaktär av krigföringen. Hotet om storskaliga militära maktmedel har minskat och dess form har förändrats. Fokus under denna period ligger vid att utveckla ett nätverksbaserat tillvägagångssätt som baserar sig på informationsteknik.

Samarbeten och allianser präglar den västeuropeiska försvarspolitiken och detta har förutsatt att de väpnade styrkorna har kapacitet att delta i multinationella insatser, vid behov utanför eget territorium. Partnerskap pekas ut som en vital del av hanteringen av den krigstida kapaciteten och öka kostnadseffektiviteten. Nordefco pekas ut som det enskilt viktigaste samarbetet. Här nämns också vikten av att följa Natos standarder och rutiner, för att underlätta alla samarbeten.

Armén går en tuff tid tillmötes. Fortsatt är Armén störst, men har också mest ålderstigen materiel som på sikt behöver omsättas. I det förnyade stridssättet agerar trupperna aktivt, flexibelt och klarar av att sprida sina aktioner. Efter år 2015 skall bägge befintliga jägarbrigaderna läggas ner och 6st regionala brigader halveras till 3st infanteribrigader.

Flygvapnet bibehåller sina uppgifter enligt tidigare redogörelser. Stommen i luftförsvaret utgörs av jaktplan och robotluftvärnsenheter. Jaktplanens kapacitet skall säkras. F-18 jaktplanets livslängd utnyttjas så kostnadseffektivt som möjligt till andra hälften av 2020-talet. Enligt den kraftiga reform som initierats blir Flygvapnet tvingade till att stänga 2st huvudbaser och efter 2015 finns endast 4st kvar.

Marinen skall fortsättningsvis fortsätta med att övervaka det marina området, trygga viktiga sjöförbindelser och avvärja attacker från havet. Stommen i sjöförsvarets påverkan utgörs av sjöminering och användning av roboteld. Efter att flottilj-2000 satts i malpåse är det vidmakthållande av befintliga resurser som gäller för Marinen. Redogörelsen ger marinen stora åtstramningar, organisatoriska enheter halveras i planerna efter år 2015. 5st Robot- och minjaksflottiljer minskas till 2st stridsgrupper. Rörliga kustförsvaret minskas från 5st till 3st stridsgrupper, samt kustjägarbataljonen minskas från 2st bataljoner till 1st stridsgrupp.

Försvarsbudgeten per år för redogörelseperioden var ca 3Mdr Euro (SIRPI) och det motsvarar ca 1,5% av Finlands BNP (Globalis). Efter analys av försvarsförvaltningen kommer betydande tillskott till försvarsbudgeten komma att

krävas efter 2015 för att upprätthålla kapaciteten för de väpnade styrkorna (Statsrådet 2012).

4.1.5 Sammanfattning av finska statsrådets försvarspolitiska redogörelse 2017

Inför denna period förändrade Finland sitt arbete med statsrådets redogörelser. Innan statsrådets försvarsredogörelse fastställdes 16 februari 2017 (Statsrådet 2017) fanns utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen utgiven. Denna gavs ut 17 juni 2016 (Statsrådet 2016). 2017 års försvarsredogörelse skiljer sig därför från föregångarna. Den avgränsar bort säkerhetspolitiska redogörelsen och fokuserar på Finlands försvarsförmåga.

Båda dessa redogörelser sträcker sig till mitten av 2020-talet.

Som nämnts i inledningen av denna uppsats inleddes formellt det svensk-finska samarbetet 2014 (regeringen 2016). År 2017 lyfts samarbetet fram som en av Finlands högsta utrikes- och säkerhetspolitiska prioriteringar. Utöver detta är fortsatt samarbete inom Norden, med Nato och EU, Finlands tydligaste prioriteringar.

Vid den här tidpunkten råder det inget tvivel om att omvärldsläget har försämrats. Rysslands annektering av Krim 2014 är en av de största anledningarna till detta. Stabiliteten som tidigare beskrivits sedan början av 2000-talet har förändrats och säkerhetssituationen i östersjöregionen har försämrats.

Nu är det tydligt att Finland inte längre redogör för stabilitet i närområdet. Försämringarna i omvärlden kännetecknas av oförutsägbarhet och detta ställer högre krav på beredskap och en förmåga till gemensamma insatser för samtliga försvarsgrenar.

Ökningen av ryska krigsmakten och aktiveringen av den militära verksamheten skapar instabilitet i Finlands omvärld. Det skärpta säkerhetsläget redovisas tydligt. Användning av militära maktmedel mot Finland eller hot om användning av dessa kan inte uteslutas (Statsrådet 2017).

Då Finland fortsatt är militärt alliansfritt främjas olika typer av samarbeten, där samarbetet med Sverige har en särställning. Samarbetet avser skapa en förhöjd tröskel för incidenter och angrepp i regionen. Även om operativ planering nämns som ett framtida mål tillsammans med Sverige, bibehåller Finland möjligheten att ansöka om ett Nato-medlemskap.

Finska försvaret har under en längre tid påverkats negativt av nedskärningar och genomgått en försvarsreform med minskade anslag. Materielprojekt har inskränkts och senarelagts. Man har varit tvungen att överföra resurser från anskaffning till verksamhet. Redogörelsen identifierar brister och redovisar en

obalans mellan behoven att utveckla försvaret och befintlig resursnivå. Om man inte vidtar korrigerande åtgärder försvagas försvarsförmågan.

Det redovisas tydligt i försvarsredogörelsen att försvaret kommer att befinna sig i en mycket ansträngd situation under 2020-talet, eftersom både flygvapnets och marinens huvudsystem tas ur drift. De fartygs- och flygplansupphandlingar som ersätter de utgående operativa förmågorna utpekade som viktiga strategiska projekt för det finska försvaret.

Vid 2017 års redogörelse fokuseras försvarets förutsättningar efter de krav som omgivningen ställer. Försvarsreformen lyfter fram stora utmaningar kopplat till finansieringsunderskottet. Om nya investeringsplanen följs är målsättningen att huvuddelen av trupperna från år 2021 utrustas och utbildas tillfredsställande.

Den krigstida personalstyrkan förstärks och utökas från 230 000 man till 280 000 man.

Armén bedöms under denna period ha en tillfredsställande förmåga till att lösa sina uppgifter. De lider av föråldrad materiel och har påverkats mest av tidigare ekonomiska nedskärningar. Armén prioriteras i denna redogörelse och det fokuseras på att utveckla beredskapstrupperna. Arméns mobilitet och eldkraft utvecklas genom modernisering av pansarskyttemateriel samt upphandling av stridsvagnen Leopard 2A6. Ny generation av vapen och ammunition anskaffas. Artilleriet ersätts av modernare system. Den avskräckningsförmåga som fanns tidigare med infanteriminorna försvann vid tidigare nedskärning och ersättare till detta system skall utredas.

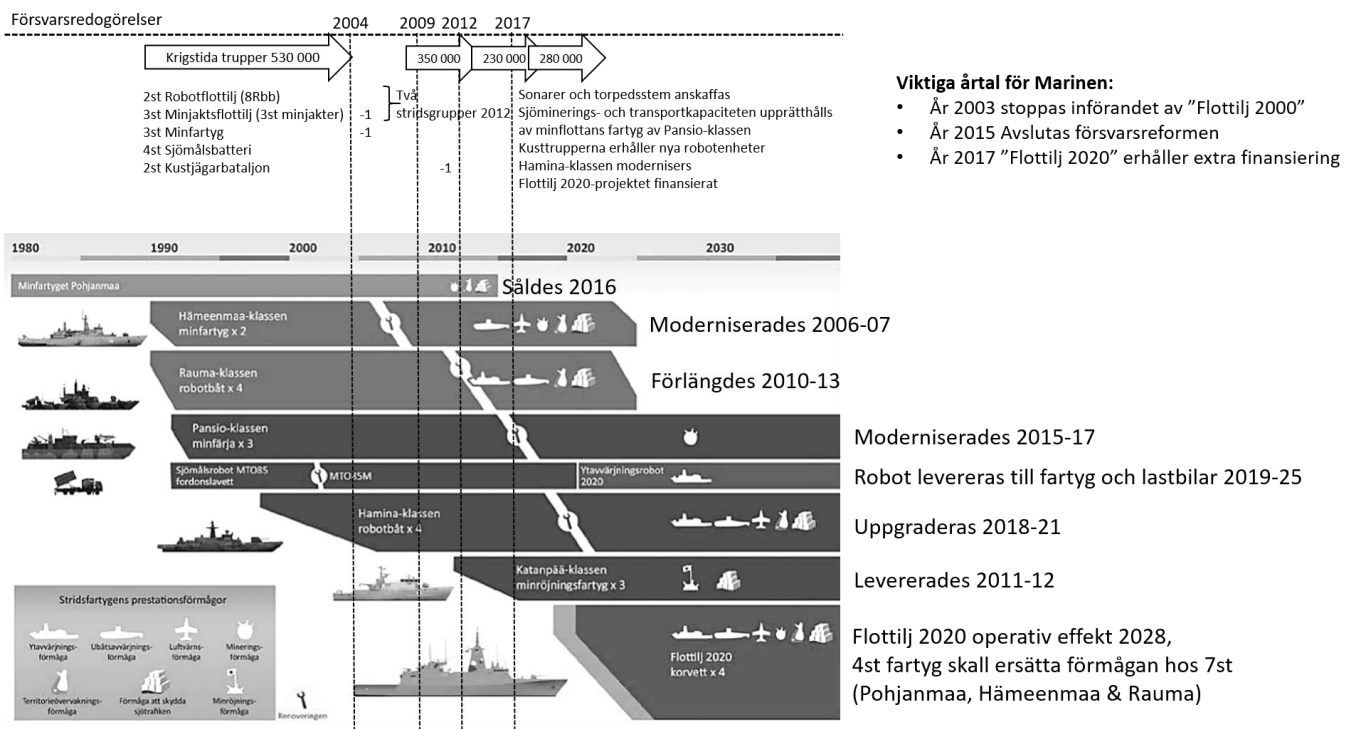
Flygvapnet fullgör fortsatt sina uppgifter på ett godtagbart sätt. Dock identifieras att flygvapnet står inför stora materiella utmaningar. Under perioden tryggas underhåll av flyg- och luftvärnsmateriel. Höghöjdsluftvärnsförmågan utvecklas. För att försvarsförmågan fortsatt skall bibehållas, skall jaktflygplanen av F18/Hornet-modell ersättas under senare hälften av 2020-talet.

Marinen har enligt redogörelsen en god förmåga att lösa tilldelade uppgifter. För att lösa uppgifterna planeras robotbåtarna i Hamina-klassen repareras och förnyas grundligt. De innehar då förmågan att bekämpa en motståndare under, på och över ytan. Dessa fartyg utgör grunden för övervattensbekämpningen intill nästa generations fartyg införskaffas. Minflottan har tidigare reparerats grundligt och utgör nu grunden för sjöminerings- och transportkapaciteten. För att säkerställa förmågan till att övervaka och hävda den territoriella integriteten, samt skydda sjötrafiken och avvärja angrepp anser man dock att nya fartyg behöver ersätta de som tas ur drift. En ny fartygsklass (flottilj-2020) skall tas fram under 2020-talet. Stommen i kusttrupperna består av en mobil stridsavdelning och dessa utrustas med nya robotenheter.

Försvarsbudgeten 2017 var ca 3Mdr Euro och skall ökas succesivt till ca 3,6Mdr Euro år 2020 (SIPRI) och det motsvarar ca 1,4% av BNP med stadig ökning mot 1,5 % i slutet av redogörelseperioden.

4.1.6 Visuell presentation av försvarsredogörelsernas påverkan på marinen

Figur 2:

Sammanställd bild över de största händelserna som påverkat marinen under analyserade försvarsredogörelser (Statsrådet 2001; Statsrådet 2004; Statsrådet 2009; Statsrådet 2012; Statsrådet 2017; Försvarsministeriet).

4.2 Analys och diskussion utifrån det rationella perspektivet

Vad har varit statens grundläggande målsättningar med besluten?

Sammanfattningsvis kan man konstatera att Finland trots nedskärningar och reformer av sin Försvarsmakt har varit konsekventa med sina grundläggande målsättningar över de försvarsredogörelseperioder som har analyserats. Man har använt sig av samma strategi som man haft sedan slutet av kalla kriget. Det har tydligt beskrivits i samtliga redogörelser att försvarspolitiken i första hand har handlat om att kunna förhindra ett potentiellt hot mot nationen. Därav har den grundläggande målsättningen för staten varit att bibehålla en trovärdig och tillräcklig militär förmåga som representeras av samtliga försvarsgrenar.

Globaliseringen tillsammans med det gynnsamma omvärldsläget från tidigt 1990-tal till 2010-talet har satt sin prägel på finska Försvarsmakten. Man har följt den västerländska trenden och deltagit i fler internationella insatser. Trots uttalat nationellt fokus har försvaret tvingats till omorganisering och göra förändringar för att kunna lösa dessa uppgifter.

Målsättningen med den försvarsreform som initierades i 2009-års försvarsredogörelse (Statsrådet 2009) och realiserades fram till år 2015 kan ses som en reaktion på det gynnsamma omvärldsläget som rådde sedan kalla krigets slut. I kombination med finanskrisen 2008 skapade detta utrymme för politiken att finna argument för en större omorganisation med nedskärningar och anpassning av försvarsgrenarna mot de nya utmaningar man såg framför sig.

Har det funnits olika alternativ inför de beslut som har tagits?

Det förekommer generellt mycket lite öppen debatt gällande den finska försvarsplanläggningen. Bakgrundsmaterialet är omgärdat av högre sekretessgrad än vad som exempelvis är fallet i Sverige. De alternativ som har legat på bordet inför fastställande av försvarsredogörelserna är därför svåra att finna.

Alternativen för finska Försvarsmakten har ändå funnit sig ganska tydliga och naturliga under analyserad period.

Finlands geopolitiska läge, där det egentligen bara finns ett realistiskt hot från öst och med den historik som detta medför har bäddat för en relativt liten debatt om vad som är de prioriterade alternativen för finska Försvarsmakten.

Värnplikten har alltid haft sin naturliga roll och man har inte följt många av de andra europeiska ländernas exempel med införande av yrkesförsvaret.

De olika alternativen som ställs mot varandra i respektive redogörelse handlar främst om fördelning av resurser mellan försvarsgrenar och om dessa skall inriktas mot nationellt försvar, eller anpassas för internationell krishantering.

Har det funnits några strategiska fördelar respektive nackdelar med de olika alternativen?

Strategiskt kan man sammanfattningsvis konstatera i efterhand att nackdelarna överstiger fördelarna kopplat till den långvariga reformeringen av finska försvaret som skett under den analyserade perioden.

I *Strategisk utblick 7 (FOI 2017)* konstateras:

”I den försvarspolitiska redogörelsen noteras att de resurser som tilldelats det militära försvaret är otillräckliga under rådande omständigheter och att försvarsförmågan behöver utvecklas mer än vad som gavs utrymme för i den försvarsreform som genomfördes 2012.”

I takt med de beslut som bäddat för genomförda reformer, har det internationella samarbetet ökat och skapat strategiska fördelar för Finland. Genom att man identifierat betydelsen av att kunna erbjuda och ta emot internationell militär hjälp, har man även skapat bättre legala förutsättningar för att ge och ta emot stöd (FOI 2017, s107). Detta har också främjat det svensk-finska samarbetet, där samarbetet med Sverige vid 2017 års redogörelse intagit en särställning (Statsrådet 2017, s.18).

Vilket alternativ har varit det mest gynnsamma under de omständigheter som låtit råda inför besluten?

Oavsett om det handlar om en tröghet i det finska systemet eller en strategisk plan hos politikerna, så har den långsamma förändringstakten och det fortsatta fokuset på att bibehålla det nationella försvarstänket visat sig vara gynnsamt i slutfasen av denna analyserade period. När internationella säkerhetsläget förändrades efter Krimkrisen har inte Finland behövt omvärdera sitt synsätt på försvarspolitiken utan nu är det kraftigare satsningar som signaleras inom ramen för fastställd organisation.

4.3 Analys och diskussion utifrån det politiska perspektivet

Vilka aktörer har varit mest inblandade och drivande i försvarsbeslutsprocessen?

De politiska partierna tillsammans med sakkunniga inom departementen arbetar fram de försvarsredogörelser som ligger till grund för de beslut som sedan fattas av Finlands riksdag. Försvarsministeriet styrker sina redogörelser genom att hämta underlag från utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelser, samt med hjälp av sakkunniga på departementet, som bland annat bemannas av Försvarsmakten. Generellt har Försvarsmakten mycket inflytande på detaljnivå i försvarsplaneringen (Hägglom, 2021), som motsats till Sverige är exempelvis upphandlings-myndigheten en del av Försvarsmakten. För att skapa trovärdighet i processen ges respektive redogörelse ut i politiskt samförstånd. De eventuella misstroenden som kan uppstå mellan olika aktörer löses tidigare vid förhandlingsbordet.

Vilka faktorer påverkade beslutsfattarna mest inför försvarsbesluten?

Det säkerhetspolitiska omvärldsläget, ekonomin och Finlands politiska vilja att bidra inom ramen för internationell krishantering har tydligt påverkat beslutsfattarna mest inför respektive försvarsredogörelse.

Efter kalla kriget skedde ett skifte i Finlands säkerhetspolitik som kom att hålla i sig fram till 2017. Stabiliteten bedömdes förstärkt i närområdet, EU och Nato utvidgade sina gränser och Rysslands omvandling bedömdes positiv (Statsrådet 2004). Denna positiva bild av den militära verksamhetsmiljön skapade ett lugn kring försvarsekonomin, där politiken ansåg sig kunna påbörja det reformarbete som skulle pågå fram till år 2015 (Statsrådet 2012). Angelägenheten att kunna bidra till internationell krishantering skapade ett resultatfokus på Försvarsmaktens operativa styrkor som inte taktade med kraven på det nationella försvaret (FOI 2017, s.104).

Trots Georgienkrisen 2008 togs det liten hänsyn till detta i försvarsredogörelsen 2009 och reformarbetet tog sin början (Statsrådet 2009).

I försvarsredogörelsen 2017 var det dock tydligt att beslutsfattarna hade nya ingångsvärden att förhålla sig till. Rysslands annektering av Krim hade påverkat säkerhetsläget i närområdet och det påvisades att tilldelade resurser var otillräckliga under rådande omständigheter. Som resultat av detta utökades nu försvarsbudgeten och extra resurser utanför grundbudgeten fördelades till strategiska materielprojekt (Statsrådet 2017).

Vilket inflytande hade de olika aktörerna på det tagna försvarsbeslutet?

I första hand bygger försvarsredogörelserna på underlag från statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelser. Medförfattarna av respektive redogörelse samt de parlamentariska utredningsgrupper som tar fram underlag har stort inflytande på processen inför försvarsbesluten. Försvarsmaktens vilja beaktas genom sakkunniga inom försvarsministeriet. Det finns ingen direkt uppfattning att respektive försvarsgren på något sätt påverkar de allmänna besluten till fördel för egen försvarsgren. Indirekt kan det dock inte uteslutas, då det oftast är en överrepresentation av flygvapen- och marinofficerare på högprofilerade tjänster inom försvarsministeriet (Hägglom, 2021).

Vilka forum har funnits tillgängliga att använda inför försvarsbesluten?

Aktörerna har nyttjat de ordinarie forum som finns inarbetade vid politisk beslutsfattning. Det faktum att sekretessgraden är högre än vad som kan jämföras med i exempelvis Sverige, har den offentliga debatten varit svår att analysera. En del av den öppna debatten kan följas genom att läsa diarieförda skriftliga frågeställningar som därefter besvaras på samma sätt av ansvarig politiker, exempelvis departementschef.

5 Resultat

5.1 Resultat utifrån använt perspektiv

5.1.1 Det rationella perspektivet

Med stöd av det rationella perspektivet har vissa av de faktorer som ligger till grund för de beslut som fattats under perioden 2004 och 2017 identifierats. År 2017 gavs den senaste försvarsredogörelsen ut och den ger en fingervisning om var Försvarsmakten stod, men också en inriktning om vad som väntar inför 2020-talet.

Utifrån analysen kan man konstatera att de rationella besluten som har fattats, i första hand grundar sig på det säkerhetspolitiska läget och de ekonomiska förutsättningarna som funnits vid aktuell tidpunkt. Riktmärket för den finska Försvarsmakten har varit de konsekventa målsättningarna gällande den nationella försvarsförmågan.

Beslutsfattarna har trots globalisering och ett ökat fokus på internationell krishantering där Armén gynnats mest, lyckats bibehålla en trovärdig inställning där försvaret dimensionerats för att hantera ett väpnat angrepp mot nationen. Därför har även Marinen och Flygvapnet lyckats behålla tillräckliga resurser för att lösa de grundläggande uppgifter som ställts på dem.

Förutsättningarna som låg till grund för besluten år 2004, 2007 och 2012 berodde på en ekonomisk press, framför allt under finanskrisen 2008, samt ett uttalat gott säkerhetsläge. Detta gav beslutsfattarna möjligheten att rationalisera försvaret, påbörja reformarbetet och motivera beslutade besparingar.

Armén som den enskilt största försvarsgrenen och under tidigt 2000-tal bäst lämpad för att lösa efterfrågade krishanteringsoperationer har generellt prioriterats högst bland försvarsgrenarna. På grund av sin storlek och till stor del utrustad med föråldrad materiel, har de trots detta ändå drabbats hårdast av besparingarna bland försvarsgrenarna.

Både marinen och flygvapnet ses i första hand som stödjande försvarsgrenar till armén. Marinen har därför under perioden fått genomföra nödvändiga underhållsåtgärder på sin materiel för att kunna lösa inhemska uppgifter och flera materielprojekt har skjutits på framtiden.

Flygvapnet däremot har varit vinnaren i detta sammanhang. De resurser som krävts för att bibehålla och utveckla flygsystemen har erhållits, samt att luftvärnet har utvecklats under perioden.

Efter det uttalat försämrade säkerhetsläget som skapats efter Rysslands annektering av Krim 2014, förändrades Finlands syn på omvärlden. I redogörelsen 2017 är det helt andra prioriteringar som redovisas. Försvarsredogörelsen pekar på brister i försvaret och presenterar en underfinansiering som kommer kräva extra tillskott i försvarsbudgetar in på 2020-talet. Strategiska materielprojekt skall nu finansieras med extra tillskott utöver de ordinarie försvarsanslagen.

Som ett resultat av den identifierade resursbristen, ökar Finlands fokus på internationella samarbeten. Det visar sig tydligt genom att i redogörelsen från 2017 framhålla det svensk-finska samarbetet som prioriterat. Dessa samarbeten syftar även till att med mer begränsade resurser skapa ekonomiskt försvarbara lösningar för ett alliansfritt Finland.

Resultatet utifrån analysen av det rationella perspektivet ger vid handen att beslutsfattandet främst har påverkats av rådande säkerhetspolitiska läge och prioriteringar av statens finanser.

5.1.2 Det politiska perspektivet

Utifrån de redogörelser som analyserats belyses flera faktorer som har legat till grund för de politiska beslut som har fattats och påverkat förändringarna för den finska Försvarsmakten.

Faktorerna har även inom detta perspektiv grundat sig i det förändrade omvärldsläget, som stegvis förbättrades från kalla krigets slut och fram till försvarsredogörelsen 2017. Dessa faktorer har i förlängningen motiverat politiska beslut gällande både organisatoriska och ekonomiska förändringar. En politisk enighet om att bibehålla värnplikten och sända signaler om fokus på det nationella försvaret har i politisk mening skapat en trovärdighet och folklig förankring i Finland.

Försvarsredogörelserna år 2004, 2009 och 2012 lyfter samtliga fram det gynnsamma säkerhetsläget som var rådande under denna period och där besluten påverkade Försvarsmakten i en riktning som inte riktigt taktade med målen för det nationella försvaret. Fokus inriktades mot internationell krishantering och detta i kombination med att politiken följde den globaliserande trenden och utnyttjade

det ekonomiska andrum som uppstod, skapades konsekvenser för försvarets utveckling.

Politiskt slår pendeln tillbaka när försvarsredogörelsen presenteras 2017. Det råder politisk enighet om att bristande resurser har uppstått och försvaret bedöms nu otillräckligt. Tack vare den tröghet som funnits i de tidigare förändringarna finns en försvarsorganisation som är designad för det nationella försvaret. De politiska förhandlingarna kan därför fokuseras på tillförsel av resurser till befintlig organisation och vilka strategiska materielprojekt som skall finansieras.

Om armén tidigare prioriterats som ett viktigt verktyg för de politiska intressen som funnits kring nationellt försvar och krishantering, framhävs med 2017 års redogörelse en bred politisk vilja att åter satsa på samtliga försvarsgrenar. Marinen och flygvapnet som fått stå tillbaka under en längre tid prioriteras nu och det kan symboliseras med de strategiska materielprojekten där nya stridsflygplan och fartyg skall anskaffas.

Politiskt motiveras ytterligare fördjupningar av de redan etablerade internationella försvarssamarbeten som pågår, i syfte att täcka för de identifierade brister som finns och etablera kostnadseffektiva lösningar för försvaret.

Resultatet utifrån analysen av det politiska perspektivet ger vid handen att det politiska klimatet vid beslutsprocesserna inte har varit något hinder för besluten. Försvarsgrenarna har prioriterats olika beroende på historik, materiell status och internationella åtaganden. Delaktighet vid beslut har funnits från både politiskt håll och Försvarmakten. Finlands utveckling har följt samma utveckling som kan ses i andra nordiska och europeiska länder vid samma tidpunkt.

5.2 Sammanfattande slutsatser och svar på forskningsfrågan

Utifrån valet att nyttja två av Allison's tre modeller som stöd för att genomföra denna analys av Finska Försvarmaktens utveckling och i förlängningen dess påverkan på marinen, leder fram till flera slutsatser som skapar förutsättningar att besvara uppsatsens forskningsfråga.

Den primära forskningsfrågan att besvara i detta arbete är:

- *Hur har finska Försvarmaktens utveckling sett ut och hur har den påverkat Marinen?*

Finska Försvarmaktens utveckling har skett långsamt under den analyserade perioden år 2004 till 2017. Neddragningar har skett under större delen av den

analyserade perioden med den omfattande försvarsreformen som verkställdes år 2015, som i sin tur satt sin prägel på hur försvaret är organiserat idag. Majoriteten av politikernas rationella beslutsfattande hänger ihop med det gynnsamma säkerhetspolitiska läget inledningsvis och som därefter svängde om i samband med sista försvarsredogörelsen 2017.

Marinen har varit lågt prioriterad över lång tid och detta beror på olika faktorer. Främst handlar det om att armén är den dimensionerande försvarsgrenen i Finland. Det råder inga tvivel om att ett land med över 100 mils gräns mot Ryssland sätter ett högt värde vid att försvaret av denna gräns skall prioriteras.

Rationellt eller inte, men trots uttalade prioriteringar av armén under en längre tidsperiod, så ger resultatet av denna analys att de står som förloraren efter år av besparingar.

Marinen och flygvapnet har lyckats lösa tilldelade uppgifter trots begränsade resurser och bromsade materielprojekt. Tack vare sina mer tekniska system har marinen och flygvapnet kunnat fortsätta sin verksamhet trots begränsningar i personal och resurser. Armén drabbades hårdare framför allt på grund av sin personaltunga organisation och ålderstigna materiel. Dessutom kämpade armén med att finna en organisation som fungerade både för det nationella försvaret och vid internationell krishantering. Flygvapnet och marinen påverkades i liten skala av det internationella fokus som politiken satt upp.

Marinen har under denna period fått hantera sina uppgifter med en relativt ålderstigen flotta. Det kunde dock ha sett annorlunda ut om det inte vore för det misslyckade materielprojektet flottilj-2000, som lades i malpåse år 2003 och därefter avskrevs. På grund av försvarets nya inriktning diskvalificerade projektet sig själv. Med fokus på rörlighet, tillgänglighet och skydd av sjöfarten fanns det inte längre något behov av denna nya typ av tungt bestyckade fartyg anpassade för invasionsförsvar. Konsekvenserna av detta nederlag resulterade långsiktigt i utebliven tillförsel av ny materiel och ett försämrat anseende bland övriga försvarsgrenar, där man ansåg att marinen missbrukat medel från en redan ansträngd försvarsekonomi.

Politiken har efterfrågat rörlighet över större ytor, tillgänglighet och förmåga att skydda sjöfarten efter senaste reformarbetet. Detta har resulterat i det nya strategiska materielprojektet flottilj-2020 och detta planeras bli operativt i slutet av 2020-talet. Den nya fartygstypen är en multirollkorvett som skall lösa marinens framtida utmaningar.

Den sekundära forskningsfrågan att besvara är:

- *Hur kan marinens utveckling komma att påverka det svensk-finska samarbetet?*

Att besvara vilka faktorer som kan komma att påverka det svensk-finska samarbetet blir i en något mer spekulativ form. Dock underbyggs de identifierade faktorerna av den historiska utvecklingen som skett från försvarsredogörelsen 2017 och det MOU som undertecknades mellan länderna 2018.

Det goda marina svensk-finska samarbetet har pågått länge och sträcker sig bortom handlingsplaner och avsiktsförklaringar. Nylands brigad är det förband som har lyckats särskilt bra med detta. Tack vare att de överlevde försvarsnedskärningarna och deras unika svenskspråkiga förmåga gör detta förband till en viktig del i det svensk-finska samarbetet.

De säkerhetspolitiska likheterna mellan nationerna och det faktum att militärgeografin är likvärdig för nationerna, talar för att fortsatt samarbete kommer utvecklas positivt. Finlands tydlighet kring att bygga säkerhet tillsammans med andra främjar också samarbetet.

På kort sikt kan samarbetet komma att påverkas av det faktum att marinen skall införa ett nytt fartygssystem. De erfarenheter som byggts upp av den äldre fartygsflottan skall nu överföras i tillämpliga delar till de nya fartygstyperna och detta kommer i sin tur ställa krav på både Sverige och Finland att utveckla nya rutiner för att implementera fartygen i samarbetet. På längre sikt är min övertygelse att den tillgänglighet det nya fartygssystemet tillför, kommer gynna möjligheterna för nationerna att bygga säkerhet tillsammans i Östersjöregionen.

Finlands ihärdiga ambition att vara interoperabla med Nato gör att de idag ligger före Sverige i utvecklingen av ledningssystem. Här finns utvecklingspotential för framför allt Sverige att utveckla system som skapar bättre förutsättningar för nationerna att samverka på ledningssystemnivå.

5.3 Fortsatt forskning

Med bakgrund till frågeställningen och med hänsyn till det faktum att Finland tydligt i sina redogörelser prioriterat sina internationella samarbeten, i syfte att stärka sin egen försvarsförmåga. Vore det intressant att titta på vad ett Nato-medlemskap hade inneburit för Finlands fortsatta samarbete med Sverige och hur de strategiska materielprojekten hade påverkats?

6 Referenser

Allison, Graham & Philip Zelikow, 1999, *Essence of decision: Explaining the Cuban Missile Crises second edition*, New York: Longman.

Blomqvist Martin, *Svenskt försvarssamarbete. Varför Finland som fördjupad partner?* Lunds universitet: kandidatuppsats, 2018.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns, Lena Wängnerud, 2017. *Metodparktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 5:1. Stockholm: Wolters Kluwer.

Thurén Torsten, 2019. *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber

Europaparlamentet, Pavy Eeva November 2020, *Faktablad om Europeiska unionen*.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

Hämtningsdatum: 2021-04-22

Finska riksdagen 2003, Försvarsministerns svar på skriftlig fråga, *Motivering till Försvarsmaktens svävarköp*. Skriftligfråga KK 341/2003.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=kk+341/2003>

Hämtningsdatum: 2021-04-26

FOI 2017, 2017-10-10, Strategisk utblick 7, *Närområdet och nationell säkerhet*. Rapportnummer: FOI-R-4454-SE.

<https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4454--SE>

Hämtningsdatum: 2021-04-02

FOI 2018, 09/2018, Nordiskt operativt försvarssamarbete: *Nuläge och framtida utvecklingsmöjligheter*. Rapportnummer: FOI-R-4628-SE.

<https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4628--SE>

Hämtningsdatum: 2021-04-12

FOI 2021, 03/2021, Svensk-finskt försvarssamarbete då och nu. Rapportnummer: FOI Memo 7501.

<https://www.foi.se/rapporter.html?query=svensk%20finskt%20samarbete>

Hämtningsdatum: 2021-04-12

Försvarsministeriet 2020, 2020-11-20, Försvarsministeriets hemsida, *Försvarspolitiska redogörelser*.

https://www.defmin.fi/sv/teman/forsvarspolitiska_redogorelser#c82a9f4f

Hämtningsdatum: 2021-04-19

Försvarsministeriet 2017, 2017, Försvarsministeriet, *Försvarsmaktens strategiska projekt*.

https://www.defmin.fi/files/3820/Flottilj_2020_Forsvarsmaktens_strategiska_projekt.pdf

Hämtningsdatum: 2021-05-14

Globalis 2020, Svenska FN-Förbundet, *Militärutgifter*.

<https://www.globalis.se/Statistik/Militaerutgifter?country=232>

Hämtningsdatum: 2021-04-20

NORDEFCO 2021, *Samarbetsyta på internet inom NORDEFCO-samarbetet*.

<https://www.nordefco.org/the-basics-about-nordefco>

Hämtningsdatum: 2021-04-22

Hägglom, Robin, 2021, Finländsk försvarsdebattör och bloggare under pseudonymen Corporal Frisk, *mailkonversation kring finska försvarsutvecklingen*.

Mailisvar 2021-04-18

Regeringen 2016, 2016-06-21, Fördjupning i flera steg. Handlingsplan för det svensk-finska försvarssamarbetet.

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvarssamarbetet-sverige-finland/gemensam-handlingsplan/>

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Regeringen 2018, 2018-07-09, Samförståndsavtal rörande det svensk-finska försvarssamarbetet. Memorandum of understanding (MoU).

<https://www.regeringskansliet.se/49fcef/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartementet/mouer/mou-finnish-swedish-defence-cooperation-20180625-signerad.pdf>

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Regeringen 2020, 2020-12-10, Regeringens skrivelse; *Internationella försvarssamarbeten*.

<https://data.riksdagen.se/fil/9DEF056-BF4A-4149-9F6B-9211B4DA5465>

Hämtningsdatum: 2021-04-11

SIPRI, 2021, *Military expenditure by country, in local currency, 1988-2020*,

<https://sipri.org/sites/default/files/Data%20for%20all%20countries%20from%201988-2020%20in%20local%20currency%20%28pdf%29.pdf>

Hämtningsdatum: 2021-04-27

Statens budget 1, 2005, Statens budgetpropositioner, *Statsbudgeten 2005*.

<https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2005&lang=sv&maindoc=/2005/TAE/rootsi/rootsi.xml&opennode=0:1:334:662:906:916>

Hämtningsdatum: 2021-04-21

Statsrådet 2001, Försvarsministeriet, *Finlands säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2001*.

<https://www.defmin.fi/files/1148/PaSvenska.pdf>

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Statsrådet 2004, 2004-09-24, Försvarsministeriet, *Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004.*

https://www.defmin.fi/files/178/2552_2162_Den_forsvarspolitiska_redogorelsen_2004_1_.pdf

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Statsrådet 2009, 2009-02-05, Försvarsministeriet, *Statsrådets redogörelse om Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009.*

<https://vnk.fi/julkaisu?pubid=3739>

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Statsrådet 2012, Försvarsministeriet, *Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012. Statsrådets redogörelse.*

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79442/J0612_Finlands%20säkerhets-%20och%20försvarspolitik%202012.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hämtningsdatum: 2021-04-11

Statsrådet 2016, 2016-06-17, *Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse.*

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75155/VNKJ082016_Statsradets_utrikes-och_B5_kansineen_netti_sv.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hämtningsdatum: 2021-04-28

Statsrådet 2017, 2017-02-16, Försvarsministeriet, *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse 2017.*

https://www.defmin.fi/files/3684/JO6_2017_Statsradets_forsvarpolitiska_redogorelse_ruotsi_PLM.pdf

Hämtningsdatum: 2021-04-11

YLE 2005, 2005-02-15, Inrikesnyheter, *Nylands brigad nedläggningshotad.*

<https://svenska.yle.fi/a/7-108634>

Hämtningsdatum: 2021-05-13